

יוצאים לדרך

הטמעת תכנית א.י.ל בבתיה"ס

אפרת דביר

מנהלת מערך ההכשרה

היחידה ללקויות למידה והפרעות קשב

בית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה, המרכז הבינתחומי הרצליה

ומרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל

גמישות בהטמעת התכנית

➤ רמת רשות - כלל בתי הספר ברשות מקומית

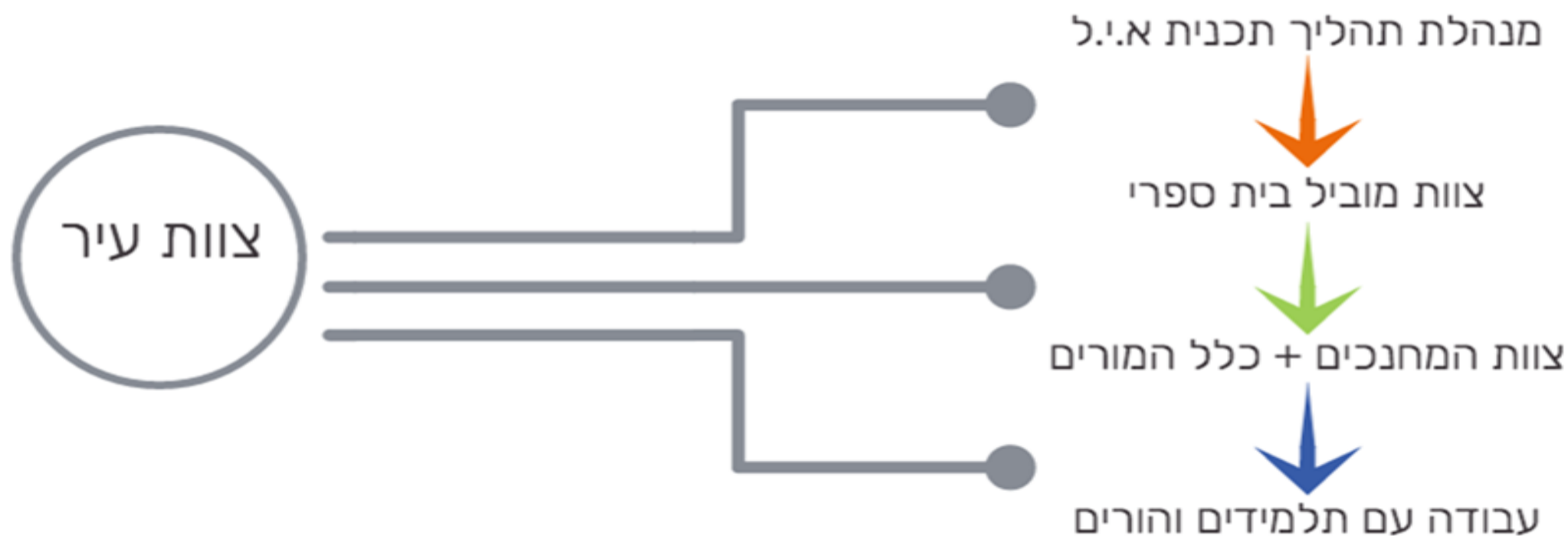
➤ אשכול בתי ספר

➤ בי"ס בודד

➤ מודלים להטמעה

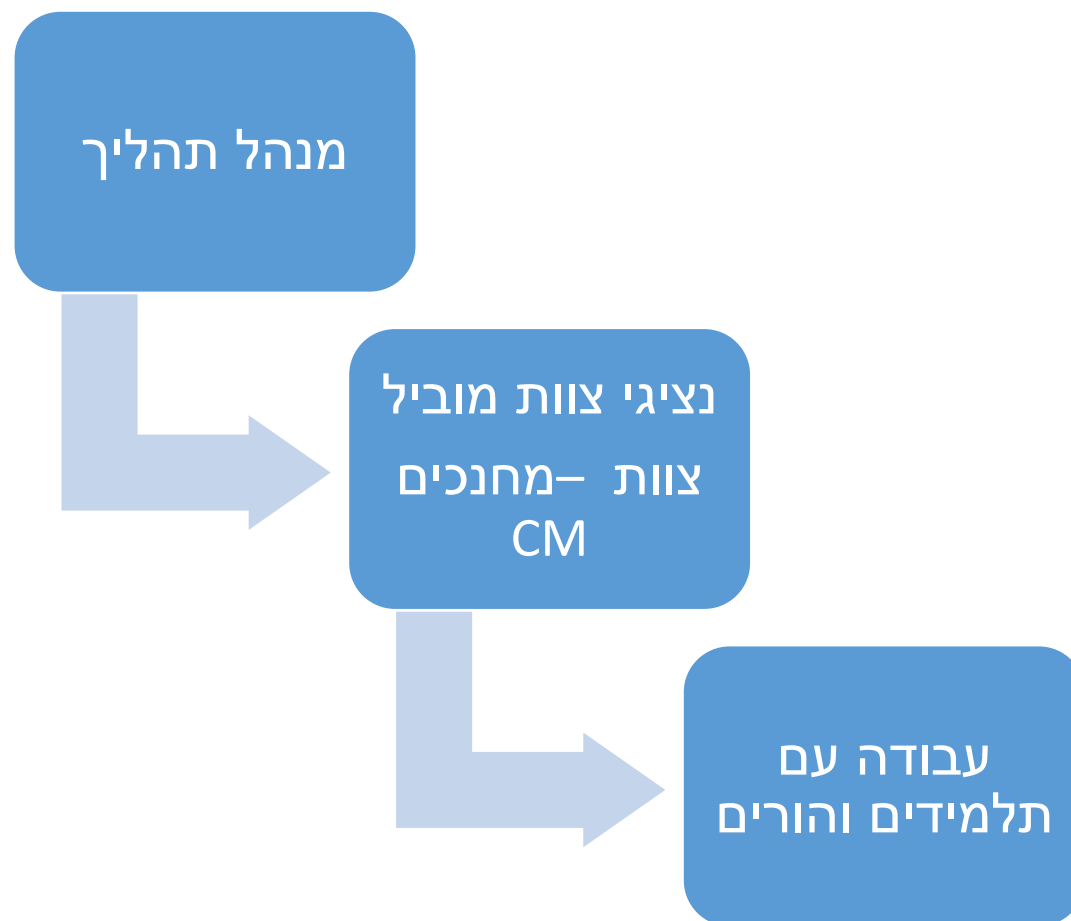

מודל מניפה

מודל מניפה חלקי (מוצע)

תהליכי הטמעת התכנית

פגישות עדכון ומעקב של מנהל תהליך עם מנהל ביה"ס ונציגי צוות הנהלה מטעמו

הכשרת מנהל תהליך נציגי צוות מוביל ומחנכים (CM)

שיעור א.י.ל כיתתי (ז') קבוצתי (ח',ט')

יתקיימו אחת לרבעון

הכרות עם התכנית, איתור צרכים וציפיות, הגדרות תפקידים, קביעת תכנית עבודה ולוחות זמנים, בניית תשתית מערכתית להטמעת התכנית, איגום משאבים של תכניות קיימות, חשיבה על מודל עבודה עם ההורים, פיקוח ובקרה

3 שעות אחת לשבועיים

שעתיים הכשרת הצוות שעה נוספת מנוצלת באופן גמיש בהתאם לצרכים (כגון פגישה אישית עם מנהל ביה"ס, תצפיות, עבודה עם חלק מצוות ביה"ס וכד').

שיעור א.י.ל יתקיים אחת לשבוע

העברת תכני הפרוטוקול בהתאם להכשרה

מבנים ארגוניים נדרשים להטמעת התכנית

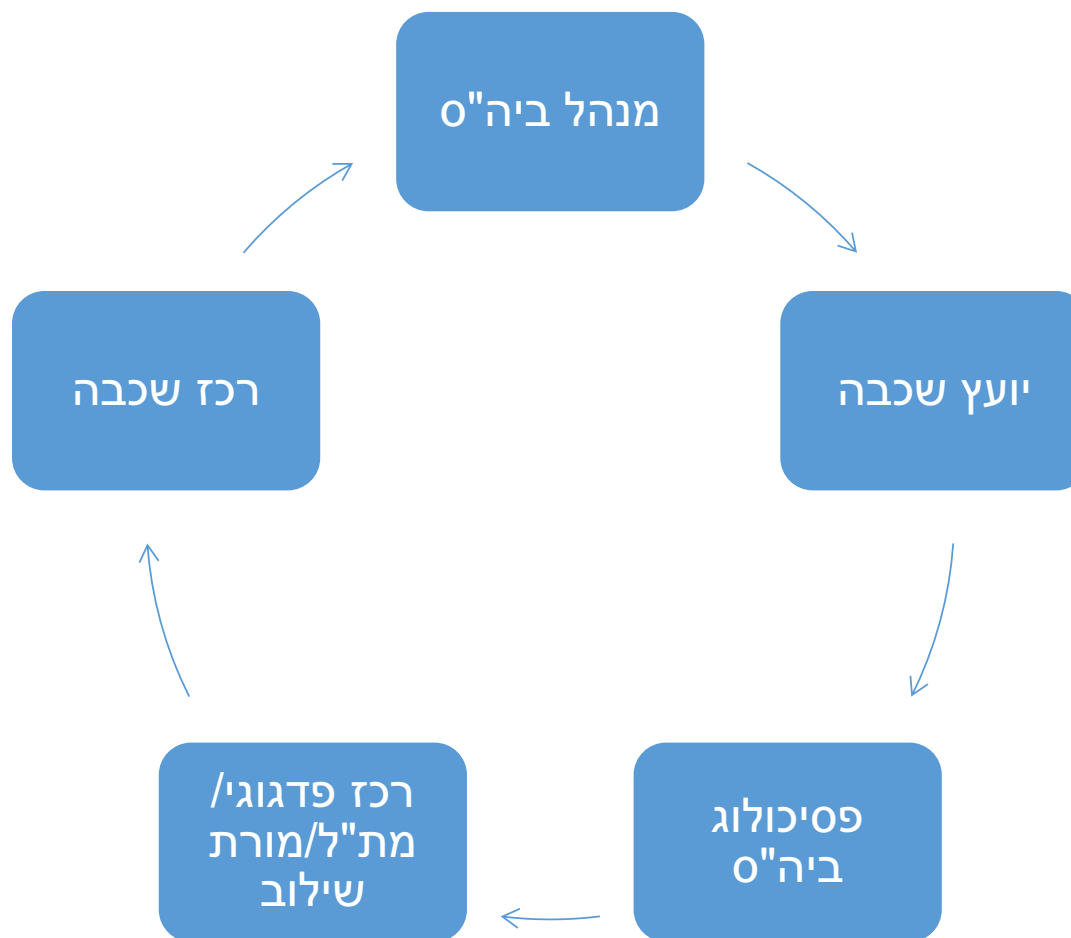
- שעה כיתתית שבועית המסומנת במערכת השעות כשיעור א.י.ל
- בהתאם ובהתבסס על המבנים הקיימים בביה"ס (ישיבות מחנכים, מליאות מורים, ישיבות הנהלה וכו'), יש להגדיר ישיבת צוות א.י.ל אחת לשבועיים (שעתיים)
- פגישות קבועות, במהלך השנה, של מנהל תהליך עם מנהל/צוות ניהול של ביה"ס

בעלי תפקידים צוות מוביל

היחידה ללקויות למידה
והפרעות קשב (הבינתחומי
הרצליה)

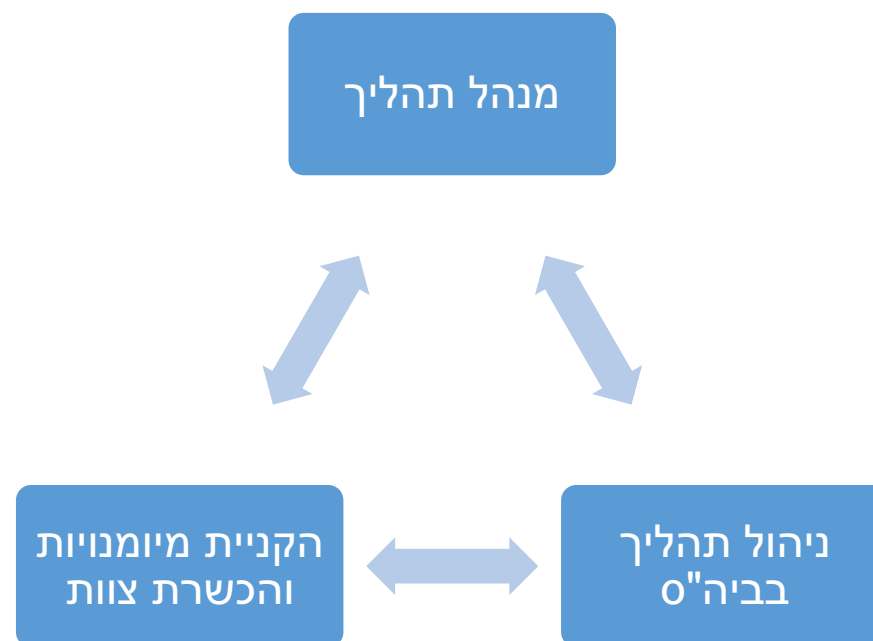
מנהל תהליך

מנהל תהליך תכנית א.י.ל – הגדרת תפקיד

דורש הובלה של תהליך הטמעת התכנית בביה"ס
מורכבות התפקיד נובעת מהצורך להתייחס לשני צירים בו זמנית

ניהול תהליך והטמעת התכנית בביה"ס

- שותף בחשיבה לבחירת צוות היגוי בית ספרי/מודל הטמעה
- מפגשים קבועים עם מנהל ביה"ס/צוות ניהול, רכז התכנית
- שותפות בהקמת התשתית הבית ספרית
- שיקולים לאיתור ובחירת התלמידים לעבודה בקבוצות (ח', ט')
- פיקוח ומעקב
- איש הקשר בין ביה"ס לרכז התכנית הארצית

הקניית מיומנויות והכשרת צוות על פי תכני

הפרוטוקול

- ניהול מפגשי הכשרה עם צוות ביה"ס, כולל העברה שוטפת של נושא המפגשים
- פיקוח ומעקב אחר תהליך ההטמעה של התכנית בכיתות
- בבתי"ס בהם קיים מודל מניפה מלא – אחת לחודשיים - מפגש של מנהל תהליך עם צוות CM

הצעה למבנה פגישת הכשרה א.י.ל

- סבב בדיקה באיזה שלב נמצאת כל כיתה- נושא, כמה שיעורים בכל נושא.
- סבב בדיקת צ'קליסט- לאחר שהמורים מילאו בסיום כל שיעור/נושא, בדיקה משותפת אם עברו על כל התכנים.
- שיתוף בחוויות מעניינות/ייחודיות/תכנים מעניינים שהעלו תלמידים/מורים במהלך השיעורים.
- דיון בדילמות ושאלות שעלו בכיתות במהלך העברת השיעורים.
- אזכור ומיקוד התכנים בנושא הבא.
- דיון בשאלות שעלו במהלך הכנת הנושא הבא.
- תכנון המשך העברת התכנים עד הישיבה הבאה (למשל, מה צריך להספיק עד הפגישה הבאה בשיעורים, בקשר עם ההורים וכו').

חשוב לחבר את השיח שעולה סביב הנושאים השונים
למשולש א.י.ל, המהווה את העוגן ואת ההמשגה
המרכזית בתכנית א.י.ל. התייחסות זו הינה הערך
המוסף והייחודיות שתכנית א.י.ל מציעה לשיח
המקצועי בבית הספר.

מנהל ביה"ס

- יוביל וייקח אחריות על יישום תכנית א.י.ל בביה"ס
- אחראי על בניית תשתית בית ספרית מתוכללת (מערכת שעות), על פי היעדים הבית ספריים, לצורך הטמעה מיטבית של התכנית בביה"ס
- מינוי רכז תכנית בית ספרי
- מעקב ובקרה אחר יישום והטמעת התכנית
- קיום פגישות קבועות עם מנהל התהליך לצורך עדכון, מעקב בקרה על הטמעת התכנית בביה"ס

רכז תכנית

- תפקיד מרכזי בתהליך הטמעת התכנית בבית הספר
- רכז תכנית יכול להיות כל דמות מהצוות המוביל (יועץ, מת"ל, רכז שכבה, רכז פדגוגי וכו')
- נבחר ע"י מנהל ביה"ס.
- תפקיד רכז התכנית הוא להוביל את קידומה של התוכנית בבית הספר ולהוות איש הקשר בין מלווי התוכנית החיצוניים (מנהל תהליך) ובין צוות בית הספר.

המשך: תפקיד רכז תכנית

- כתובת זמינה לאנשי הצוות בנושאים הקשורים לתוכנית א.י.ל.
- אחראי על יישום החלקים המערכתיים כגון: זימון ישיבות, כתיבת פרוטוקולים, הקפדה על קיום מפגשי הכשרה לצוותים החינוכיים וכיו"ב.
- וידוא רמת הידע המקצועי וההבנה של מיומנויות א.י.ל דרך תצפיות מובנות והעברת משובים (קיים דף מוצע של תצפית ומשוב)
- מתוך הבנת הצורך של מעורבות ההורים בתכנית ובתכניה, מומלץ לבצע מעקב אחר הקשר בין הצוות החינוכי ובין ההורים

עבודה עם הורים (רכז תכנית)

על מנת שתכנית א.י.ל תוטמע באופן משמעותי אצל תלמידים, קיימת חשיבות ליצירת רצף עבודה בין ביה"ס והסביבה הביתית.

יש צורך בעדכון ויידוע ההורים על קיומה של התכנית ותכניה. ניתן לעדכן ההורים בכל פורום בית ספרי בו יש קשר להורים:

- אספות הורים
- ימי הורים
- עדכון שבועי של המחנכת בפורמט הדיווח השוטף של ביה"ס (משוב , אימייל)
- מכתבי הורים

הגדרת תפקיד חברי צוות מוביל

- **יועצות ורכזות** ימזגו ויתאמו בין התהליכים המתרחשים בתכניות אחרות (כגון "החינוך האישי") לתהליכים הכיתתיים והקבוצתיים בתוכנית א.י.ל
- **רכזים פדגוגיים** ידאגו למתן מענה לימודי לכל אחד מהתלמידים בתוכנית, יקיימו תהליכי מדידה והערכה אחר ההתקדמות הפדגוגית של תלמידי א.י.ל ותפקודם הלימודי.
- **מת"לית/ רכז ל"ל** ייקחו חלק בהנחיית צוות ה-CM בנושאים הפדגוגיים של תכנית א.י.ל תוך דגש על אסטרטגיות למידה ומיומנויות מתחום הפדגוגיה. יובילו את נושא המיפוי ואיתור התלמידים המתקשים בשפת אם. יעזרו למורים שתחת הנחייתם לתרגם את התכנים הרגשיים של תכנית א.י.ל לדרכי הוראה בתחומי הדעת.

הגדרת תפקיד המתנד (CM)

- תפקיד המורה שנבחר כמנטור בתכנית איל הינו תפקיד מפתח בתכנית ומשמעותי מאוד להצלחתה ולקידום התלמידים.
- המורה מהווה מבוגר משמעותי עבור התלמיד ומספק עבורו מרחב בינאישי בטוח ללמידה ולהתפתחות אישית.
- עבודה המשלבת תחומים רגשיים ומיומנויות למידה היא עבודה פסיכו-חינוכית במיטבה.

המשך: הגדרת תפקיד המהנדן (CM)

- המנטור מקנה לתלמידים בכיתתו/קבוצתו מיומנויות פסיכו-חינוכיות ומקדם כל תלמיד כפרט
- תפקיד המנטור כולל עבודה לחיזוק הקשר בין התלמיד, הוריו וביה"ס כמערכת. קשר זה הכרחי עבור תחושת השייכות של התלמיד לביה"ס, גורם קריטי במניעת נשירה ובקידום אקלים מיטבי.
- המנטור מבצע תהליך מעקב מובנה אחת התקדמות תלמידיו.

הגדרת תפקיד פסיכולוג ביה"ס (במקרים בהם אינו משמש כמנהל תהליך א.י.ל בביה"ס)

פסיכולוג ביה"ס ישתתף בהכשרות הצוות בבתיה"ס

יהיה שותף להנחיית צוות המורים בנושאים השונים עליהם יוחלט בצוות המוביל ובין היתר בתחום המעקב אחר התלמידים, הקשר עם ההורים ותחום האבחונים (כאשר תלמיד מועמד לאבחון / עבר אבחון פסיכולוג ביה"ס יהיה שותף בקבלת ההחלטה על ההפניה, יתווך את תוצאות האבחון לצוות המורים ויתרגם את הממצאים לכלי עבודה ישומיים למחנכים ולמורים מקצועיים).

תהליך כניסה למסגרות החינוך

מפגשים עם מנהל ביה"ס (חברי הנהלה נוספים לבחירתו)
הכרות עם התכנית, חיבור המנהל לתכנית,
מטרות ביה"ס, יעדים, מבנים קיימים, מודל הטמעה, חיבור לתכניות קיימות

הקמת תשתית בית ספרית
צוות הכשרה – נציגי צוות מוביל, צוות מחנכים (CM)

העברת שיעורי איל בכיתות ע"י המחנכים
הכשרה והשתלמות של כלל הצוות החינוכי בביה"ס ע"י נציגי צוות מוביל

סיכום

במטרה להטמיע התכנית בצורה מיטבית

- יש לבדוק ישיבות צוותים הקיימות במערכת ולנסות לשלב פגישות ההדרכה עם מבנים קיימים במערכת השעות
- קיימת חשיבות רבה לחיבור התכנית עם חזון המנהל, מטרותיו ויעדיו
- יש לבדוק תכניות התערבות הקיימות בביה"ס. יש לבדוק, יחד עם הצוות, אפשרות של חבירה/שילוב של תכנית א.י.ל לתכניות התערבות הקיימות בביה"ס (הן תכניות דידקטיות/פדגוגיות והן תכניות רגשיות)

היחידה ללקויות למידה
והפרעות קשב

הבינתחומי
הרצליה

אפרת דביר

מנהלת מערך ההכשרה
efrat.dvir1@gmail.com

050-656-9560